

2018. aasta eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksamist

Ethel Roosna
eesti keele teise keelena peaspetsialist

1. Eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksami eesmärgid:

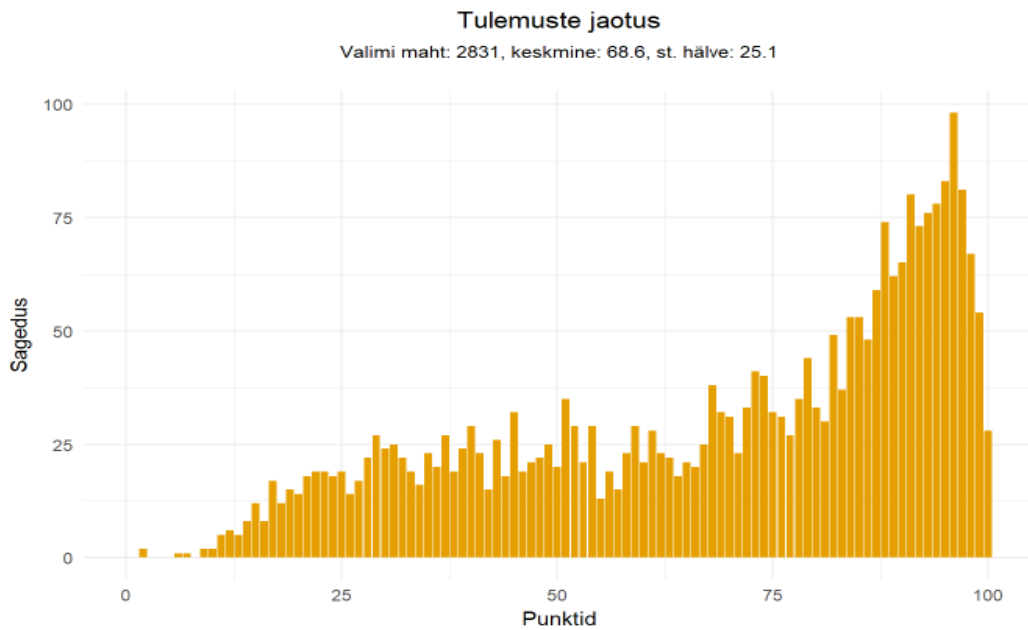
- 1) hinnata põhikooli riiklikus õppekavas määratletud õpitulemuste saavutatust III kooliastme lõpus;
- 2) anda koolile ning õpetajatele võimalus hinnata oma õpilaste õpitulemusi üleriigilisel taustal;
- 3) suunata põhikooli lõpueksamite sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 4) siduda järjestikuseid haridusastmeid ja -tasemeid;
- 5) anda välishindamise tulemuste põhjal tagasisidet kõigile asjast huvitatud osapooltele ning võimaldada kavandada ja teha muudatusi riiklikus õppekavas, õppekirjanduses, õpetajate täiendusõppes, võimaldada suunata vastavat arendustööd.

Eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksami koostamisel arvestatakse riikliku õppekava nõudmisi ja Euroopa Nõukogu keeleoskustasemeid, millest lähtuvalt vastab lõpueksam ligilähedaselt B1-taseme kirjeldusele.

2. Eksami üldandmed

2018. aastal tegi eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksamit 2831 õpilast. Lõpueksami keskmine sooritusprotsent – 69 – on eelmise aastaga võrreldes kõrgem (2017. a 67%).

Sel aastal sai 1867 eksaminandi (66%) vähemalt 60 protsenti maksimaalsest tulemusest ja neile väljastas SA Innove B1-taseme tunnistuse. 2017. aastal sai B1-taseme tunnistuse 1767 õpilast ehk 62,5%.

Joonis 1. 2018. aasta põhikooli lõpueksami tulemuste jaotus

Tabel 1. 2018. aasta eesti keele teise keelena põhikooli lõpueksami osad, punktid ja ajaline kestus

Osaoskus	Ülesandeid	Maksimaalne punktisumma	Aeg (minutites)
Kirjutamine	2	20	40
Kuulamine	4	20	35
Lugemine	3	20	30
Keele struktuur	3	20	30
Rääkimine	2	20	15–18

Tabel 2. Osatulemused protsentides ajavahemikul 2015–2018

Aasta	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
2015	57	76,5	70,2	56,6	74,7
2016	56,6	82,4	71,9	54,7	75,8
2017	56	70	68	62	78
2018	57	80	73	58	76

Osaoskuste võrdluses on sel aastal kõige kõrgema keskmise sooritusprotsendiga kuulamisosa (80%). Kuulamisosa on ka varem olnud eksamikordade võrdluses esikohal, välja arvatud 2017. aastal, mil rääkimisosa oli kuulamisosast kõrgema keskmise sooritusprotsendiga. Sel aastal on rääkimisosa kuulamisosast taas madalama keskmise sooritusprotsendiga (76%), olles seega madalam ka eelmise aasta keskmisest. Lugemisosa on (73%) samal positsioonil kui varasematel eksamikordadel. Kui varem on kirjutamisosa olnud keele struktuuri osast kõrgema keskmise sooritusprotsendiga, siis kahel viimasel aastal on olukord muutunud. Keele struktuuri osa on ka sel aastal kõrgema keskmisega kui kirjutamisosa, jaotudes vastavalt 58% ja 57%.

Tüdrukute keskmine tulemus protsentides on eelmise aastaga võrreldes tõusnud, olles 75% (2017. a 72%). Poistel on keskmine sooritusprotsent sama mis eelmisel aastal ehk 62 (2017. aastal 62%).

Tabel 3. Tulemused soo järgi protsentides

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine sooritusprotsent	Min	Max	St. hälve	B1-taseme saavutanud (%)
Poisid	1387	49,0	61,8	2	100	25,6	55,7
Tüdrukud	1444	51,0	75,2	7	100	22,7	75,7
Kokku	2831	100,0	68,6	2	100	25,1	65,9

Osaoskuste võrdluses on tüdrukutel eelmise aastaga võrreldes keskmine sooritusprotsent langenud keele struktuuri osas (64%, 2017. a 67%) ja rääkimisosas (81%, 2017. a 83%), märgatavalt on keskmine sooritusprotsent tõusnud kuulamisosas (84%, 2017. a 74%), lugemisosas (79%, 2017. a 74%) ning mõnevõrra kirjutamisosas (67%, 2017. a 64%).

Poiste keskmise sooritusprotsendi võrdluses on langenud kirjutamisosa (47%, 2017. a 49%), keele struktuuri osa (51%, 2017. a 57%) ja rääkimisosa (70%,

2017. a 74%) keskmine, tuntava tõusu on läbi teinud kuulamisosa (75%, 2017. a 66%) ja lugemisosa (66%, 2017. a 63%).

Tabel 4. Keskmised osatulemused soo järgi protsentides

	Kirjutamine	Kuulamine	Lugemine	Keele struktuur	Rääkimine
Poisid	47	75	66	51	70
Tüdrukud	67	84	79	64	81

Tabel 5. Tulemused maakonniti

	Eksami- nandide arv	Arv protsen- tides	Keskmine sooritus- protsent	Min	Max	St. hälve	B1-taseme saavutanu d (%)
Harju maakond	1583	55.9	71.2	2	100	24.4	69.6
Ida-Viru maakond	967	34.2	62.4	9	100	25.8	56.4
Jõgeva maakond	13	0.5	74.1	49	95	14.7	76.9
Järva maakond	2	0.1	62.5	34	91	40.3	50.0
Lääne-Viru maakond	31	1.1	72.4	11	97	22.7	80.6
Lääne maakond	8	0.3	88.3	71	95	7.7	100.0
Pärnu maakond	39	1.4	74.4	26	100	24.4	69.2
Tartu maakond	148	5.2	76.9	14	100	21.2	79.1
Valga maakond	39	1.4	73.4	7	98	21.3	76.9
Kool määramat a	1	0.0	90.0	90	90	-	100.0
Kokku	2831	100.0	68.6	2	100	25.1	65.9

Tabel 6. Tulemused koolitüübi järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsenti- des	Keskmi- ne tulemus %	Min	Max	St. hälve	B1-taseme saavutanud (%)
Gümnaasium, mille juures on põhikooli klasse	36	1.3	58.9	15	99	27.5	50.0
Lasteaed- põhikool	27	1.0	69.8	20	95	22.3	77.8
Põhikool	800	28.3	61.2	6	100	26.0	53.9
Põhikool ja gümnaasium, mis tegutsevad ühe asutusena	1967	69.5	71.8	2	100	24.0	70.9
Kool määramata	1	0.0	90.0	90	90	-	100.0
Kokku	2831	100.0	68.6	2	100	25.1	65.9

3. Eksami tulemused osaoskuste ja ülesannete kaupa

Kirjutamisosa

Kirjutamisosa keskmine sooritusprotsent on 57 ehk veidi kõrgem kui eelmisel aastal (56%).

Mõlemad ülesanded on sarnase keskmise protsendiga ehk 57. Varasematel aastatel on need arvud omavahel mõnevõrra erinevad. Mõlema ülesande eest kokku võis saada 20 punkti. Esimese ülesande keskmine tulemus on 10-pallisel skaalal 5,8 ja teisel ülesandel 5,7.

Poisid said keskmiseks tulemuseks 9,5 ja tüdrukud 13,4 punkti.

Eksamitöö kirjutamisosa koosnes kahest ülesandest: esimene neist 45–50 sõna pikkune teade, teine u 100 sõna pikkune kiri sõbrale. Mõlema ülesande täitmisel olid abiks sisupunktid, millele teate või kirja kirjutamisel tugineda.

Esimeses ülesandes tuli kirjutada teade oma koolikaaslastele. Juhises antud situatsioon nägi ette, et kooli jalgpallimeeskond naaseb võiduga võistlustelt ning neile plaanitakse vastu minna ja õnnitleda. Eksaminandil tuli koostada kutse ja koolikaaslasi kaasa kutsuda.

Õpilased lähtusid ülesande täitmisel sisupunktidest ja koostasid nõutud pikkusega teate. Oli ka teistsugust lähenemist: koolikaaslasi kutsuti jalgpalli mängima, kutsuti endale koolikaaslasi lennujaama vastu või kujutati ette, et meeskond alles läheb võistlema ja nad tuleb pidulikult teele saata, või asutati end koolikaaslastega koos reisile. Eksimuste tõlgendamisel võib oletada, et eksaminand kas ei lugenud põhjalikult juhist või ei saanud juhiseist täielikult aru kehvema keeleoskuse tõttu,

või kiirustas liigselt ega jätnud piisavalt aega ülesandega tutvumiseks. Suurel osal eksaminandidest oli ülesanne korrektselt täidetud.

Teises ülesandes tuli testitaval kirjutada kiri sõbrale ja jutustada talle koolivaheajast eesti peres, kus sai õppida eesti keelt. Kirjas oli vaja välja tuua, kelle juures viibiti, kui kaua, mis meeldis, mis raskusi valmistas ja kas keeleoskus paranes.

Enamasti kasutati ülesande täitmisel kõiki sisupunkte ja osati neid teemakohaselt laiendada, täiendada teemat või läheneda teemale teise nurga alt, ent siiski ülesande juhise raamides püsides.

Eksiti juhtudel, kui ei loetud juhiste ega osatud ka sisupunkte eesmärgipäraselt kasutada. Selle asemel et rääkida oma koolivaheajast, oli osa eksaminande kirjutanud kutse sõbrale, ettepanekuga veeta koos koolivaheaeg. Seega oli mineviku asemel, mida juhis ette nägi, mindud üle tulevikule. Kohati ei peetud vajalikuks peatuda ka teema sisupunktidel ning kirjeldati üldisemalt koolivaheajaga, võõrustava pere liikmeid või kirjutati lihtsalt koolivaheajast, seda ülesande teemaga seostamata. Eksisid kehvema keeleoskusega õpilased ja need, kel jäi mõni nüanss juhise arusaamatuks.

Tabel 7. Kirjutamisosa tulemused õppekeele järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	Eksami- nandide arv
Eesti	74	2,6	13,8	69,1	0,0	20,0	5,1
Inglise	2	0,1	18,8	93,8	18,5	19,0	0,4
Keelekümblus (eesti)	482	17,0	14,6	73,2	0,0	20,0	5,4
Vene	2269	80,2	10,7	53,6	0,0	20,0	6,9
Viipekeel (vene)	1	0,0	12,5	62,5	12,5	12,5	-
Kokku	2828	100,0	11,5	57,4	0,0	20,0	6,8

Tabel 8. Kirjutamisosa tulemused soo järgi

	Eksami- nandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	Eksami- nandide arv
Poisid	1385	49,0	9,5	47,3	0	20	6,7
Tüdrukud	1443	51,0	13,4	67,0	0	20	6,2
Kokku	2828	100,0	11,5	57,4	0	20	6,8

Kuulamisosa

Kuulamisosa keskmine sooritusprotsent on 80, mis on märgatavalt kõrgem eelmise aasta tulemusest (70%). Kõrgemad sooritusprotsendid on ka poiste ja tüdrukute võrdluses, poiste keskmine sooritusprotsent on 75 (2017. a 66%) ja tüdrukutel 84 (2017. a 74%).

Kuulamisosa koosnes neljast ülesandest, kokku oli 25 üksikküsimust. Esimese ülesande (piltidega ja kolmese vastusevalikuga ülesanne) keskmine sooritusprotsent on kõrgeim teiste ülesannetega võrreldes – 88 (2017. a aastal 78%). Sellele järgneb kolmas ülesanne (küsimusele tuli kolme variandi hulgast valida sobiv vastus), mille keskmine sooritusprotsent on 80 ehk märgatavalt kõrgem kui eelmisel aastal (73%). Neljanda ülesande (lünkülesanne, lünka tuli kuuldu põhjal kirjutada sobiv sõna või arv) keskmine sooritusprotsent on 79, olles seega tuntavalt kõrgem kui eelmisel aastal (60%). Kõige madalama sooritusega on sel aastal teine ülesanne, mille keskmine on 74% (2017. a 70%). See ülesanne on sel aastal osutunud keerulisemaks kui varem.

Tabel 9. Kuulamisosa tulemused õppekeele järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	Min
Eesti	74	2,6	18,4	91,8	9,6	20	2,1
Inglise	2	0,1	20,0	100,0	20,0	20	0,0
Keelekümblus (eesti)	482	17,0	18,1	90,3	3,2	20	2,9
Vene	2269	80,2	15,4	77,0	0,0	20	4,2
Viipekeel (vene)	1	0,0	0,0	0,0	0,0	0	-
Kokku	2828	100,0	15,9	79,7	0,0	20	4,1

Tabel 10. Kuulamisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	Eksaminandide arv
Poisid	1385	49,0	15,0	74,8	2,4	20	4,4
Tüdrukud	1443	51,0	16,9	84,3	0,0	20	3,6
Kokku	2828	100,0	15,9	79,7	0,0	20	4,1

Lugemisosa

Lugemisosa keskmine sooritusprotsent on sel aastal 73, mis on märgatavalt kõrgem kui eelmisel aastal (68%). Ka poiste ja tüdrukute võrdluses on tulemused

paranenud. Tüdrukute keskmine sooritus on 79% (2017. a 73%), poiste keskmine sooritusprotsent on 66 (2017. a 63%).

Lugemisosas oli kolm ülesannet, mille vahel jaotus 20 üksikküsimust.

Lugemisosa kõige kõrgema keskmise sooritusnäitajaga on kolmas ülesanne (vestluse täiendamine) – 81% (2017. a 78%). Sellele järgneb esimene ülesanne (valikvastustega ülesanne, küsimusele kolme variandi hulgast sobiva leidmine), mille keskmine sooritusprotsent on sel aastal 79 (2017. a 73%), teise ülesande keskmine (sõnavara tundmine, lünka tuli otsida sobiv sõna) on nagu ka varasematel eksamikordadel kõige madalama sooritusprotsendiga – 66. Samas on teise ülesande sooritusprotsent sel aastal kõrgem kui eelmisel (60%). Kõigi ülesannete keskmised sooritusprotsendid on kokkuvõttes mõnevõrra tõusnud.

Tabel 11. Lugemisosa tulemused õppekeele järgi

	Eksaminandi de arv	Arv protsentide s	Keskmin e tulemus %	Min	Ma x	St. hälv e	St,hälv e
Eesti	74	2,6	17,7	88,5	1	20	3,8
Inglise	2	0,1	20,0	100,0	20	20	0,0
Keelekümblus (eesti)	482	17,0	17,5	87,7	1	20	4,2
Vene	2269	80,2	13,9	69,3	0	20	5,9
Viipekeel (vene)	1	0,0	7,0	35,0	7	7	-
Kokku	2828	100,0	14,6	73,0	0	20	5,8

Tabel 12. Lugemisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	St,hälve
Poisid	1385	49,0	13,3	66,5	0	20	6,0
Tüdrukud	1443	51,0	15,8	79,2	1	20	5,2
Kokku	2828	100,0	14,6	73,0	0	20	5,8

Keele struktuuri osa

Kui eelmisel aastal tegi keele struktuuri osa läbi olulise muutuse, keskmised sooritusprotsendid tõusid nii üldiselt kui ka poiste ja tüdrukute võrdluses, siis sel aastal on keskmine sooritusprotsent langenud ehk 62-lt 58-le. Tüdrukute keskmine sooritusprotsent on 64 (2017. a 67%) ja poistel 51 (2017. a 57%).

Struktuuriosas oli kaks ülesannet kokku 25 üksikküsimusega.

Esimese ülesande (vastusepangaga lünkülesanne) keskmine sooritusprotsent on 71 ehk pea sama mis eelmisel aastal (71,8). Teise ülesande (lünka sobiva grammatilise vormi moodustamine) sooritusprotsent on 50 ehk samuti märgatavalt madalam kui eelmisel aastal (54,8).

Teise ülesande lahendamisel on enim raskusi valmistanud käändeliste verbide (tantsima/tantsimas), mitmuse (sokke/sokid; punased/punaste) ning kohamäärsõna (taga/taha) moodustamine.

Tabel 13. Keele struktuuri osa tulemused õppekeele järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	St,hälve
Eesti	74	2,6	13,9	69,6	1,6	20,0	4,4
Inglise	2	0,1	16,8	84,0	13,6	20,0	4,5
Keelekümblus (eesti)	482	17,0	14,4	71,8	1,6	20,0	4,6
Vene	2269	80,2	10,9	54,4	0,0	20,0	5,4
Viipekeel (vene)	1	0,0	5,6	28,0	5,6	5,6	-
Kokku	2828	100,0	11,6	57,8	0,0	20,0	5,4

Tabel 14. Keele struktuuri osa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	St,hälve
Poisid	1385	49,0	10,2	50,9	0,0	20	5,3
Tüdrukud	1443	51,0	12,9	64,4	0,8	20	5,1
Kokku	2828	100,0	11,6	57,8	0,0	20	5,4

Rääkimisosa

Rääkimisosa keskmine sooritusprotsent on sel aastal 76, olles seega madalam kui möödunud aastal (78%).

Maksimaalselt oli suulise osa ülesannete eest võimalik saada 20 punkti. Poiste keskmine tulemus punktides on madalam kui eelmisel aastal – 14 (2017. a 14,8) ja tüdrukutel 16,2 ehk pea sama mis eelmisel aastal (16,6).

Rääkimisosa sooritavad edukalt õpilased, kes suulist kõne igapäevaelus või ka õppetöös piisavalt kasutavad ehk rakendavad õpitut. Sel viisil omandatakse B1-tasemele kohane sõnavara, orienteerutakse väljendites ja osatakse kasutada ka argisemat suhtluskeelt. Õpilastel, kelle õpetamisel pole rakendatud kommunikatiivse keeleoskuse põhimõtet, on raskem end suuliselt väljendada. Liialt ollakse kinni stampides, omandatakse vaid teatud struktuurid ega osata neid hiljem suhtluses rakendada, õpitul on vähe ühist tegeliku suhtluskeelega. Sel juhul on õpetajad tundides keskendunud liialt eksamimaterjalide harjutamisele, jättes tähelepanuta tõsiasi, et eksamimaterjalid ei asenda süsteemset keeleõpet ega kata kõiki läbivaid teemasid. Eksamimaterjalid on eelkõige näidiseks.

Tabel 15. Rääkimisosa tulemused õppekeele järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	St,hälve
Eesti	74	2,6	18,5	92,5	11	20	2,2
Inglise	2	0,1	20,0	100,0	20	20	0,0
Keelekümblus (eesti)	482	17,1	17,1	85,6	0	20	3,8
Vene	2267	80,2	14,6	73,0	0	20	5,1
Kokku	2825	100,0	15,1	75,7	0	20	5,0

Tabel 16. Rääkimisosa tulemused soo järgi

	Eksaminandide arv	Arv protsentides	Keskmine tulemus %	Min	Max	St. hälve	St,hälve
Poisid	1382	48,9	14,0	69,9	0	20	5,2
Tüdrukud	1443	51,1	16,2	81,2	1	20	4,4
Kokku	2825	100,0	15,1	75,7	0	20	5,0

4. Kokkuvõtteks

Sel aastal on eksami keskmine sooritusprotsent eelmise aastaga võrreldes kõrgem.

Kahe suurema eksaminandide hulgaga maakonna keskmised sooritusprotsendid on tõusnud – Harjumaal on see protsent 71 (2017. a 69%) ja Ida-Virumaal 62 (2017. a 61%).

Hindeskaalal jagunevad punktivahemikud järgmiselt: hindele „1” sooritas eksami 96, hindele „2” 636, hindele „3” 649, hindele „4” 667 ja hindele „5” 783 õpilast.

Kui kool rakendab hindamisel riiklikul õppekaval põhinevat hindamisskaalat, on sel aastal õpilaste koguhulgast kõige enam neid, kes said lõpueksami hindeks väga

hea. Eelmisel aastal oli koguhulgast kõige rohkem neid õpilasi, kes sooritasid eksami hindele rahuldav ehk „3“.

Eksami üldstatistika järgi on eksami viimase nelja aasta keskmine sooritusprotsent püsinud samas suurusjärgus, sel aastal on keskmine veidi tõusnud. Eksami raskusaste on seega olnud ühtlane.

Tabel 17. Eksami üldstatistika nelja aasta lõikes

Aasta	Eksaminandid	Maksimaalne tulemus	Minimaalne tulemus	Keskmine sooritusprotsent	B1-taseme saavutanute arv %
2015	2531	100	5	67	64
2016	2774	100	1	68	67
2017	2825	100	4	67	62
2018	2831	100	2	69	66